

Handläggare
Marie Haesert
Telefon: 08-508 250 86

Till
Socialnämnden
2020-12-16

Malin Torberger
Telefon: 08-508 251 62

Delredovisning av uppdrag om långsiktigt stöd till personer som har blivit utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner rapporten Långsiktigt stöd till personer som har blivit utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.
2. Socialnämnden godkänner fortsatt inriktning för arbetet med det långsiktiga stödet till personer som har blivit utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.
3. Socialnämnden uppdrar åt socialförvaltningen att slutredovisa uppdraget, senast till nämndsammanträdet i april 2021, genom att presentera hur socialtjänstens arbete kan bedrivas så att i rapporten beskrivna brister i stödet åtgärdas.
4. Socialnämnden överlämnar ärendet till stadsdelsnämnderna för kännedom.

Fredrik Jurdell
socialdirektör

Veronica Wolgast Carstorp
avdelningschef

Sammanfattning

I budget 2020 fick socialnämnden i uppdrag att, i syfte att förebygga återfall efter en placering på skyddat boende, arbeta fram en modell för att långsiktigt stärka personer som har blivit utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck och har blivit tvungna att bryta med sin familj. I uppdraget ingår att undersöka möjligheten till samarbete med civilsamhället.

Rapporten *Långsiktigt stöd till personer som har blivit utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck* bygger på intervjuer med personal på utförarverksamheter i Stockholms stad, Origo resurscentrum mot

hedersrelaterat våld och förtryck och socialsekreterare från några av stadens relationsvårdsteam (RVT). Förutom dessa intervjuer har även personal inom ett antal civilsamhällesorganisationer samt kvinnor med egen erfarenhet av hedersrelaterat våld och förtryck intervjuats.

Vid samtliga intervjuer framträder tre centrala stödbehov: bostad, ofta inklusive praktiskt stöd i att ta hand om den och övriga vardagssysslor åtminstone initialt, sysselsättning samt socialt stöd för att bryta isolering. Det har också vid intervjuerna varit tydligt att behovet av stöd är långsiktigt. Dessa grundläggande behov föreslås utgöra utgångspunkterna i det fortsatta arbetet med långsiktiga åtgärder. Arbetet fortsätter i dialog med stadsdelsförvaltningarna och civilsamhällesorganisationer, och föreslås slutredovisas i april 2021.

Bakgrund

Enligt Stockholms stads budget för 2020 ska socialnämnden, i syfte att förebygga återfall efter en placering på skyddat boende, arbeta fram en modell för att långsiktigt stärka personer som har blivit utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck och har blivit tvungna att bryta med sin familj. I uppdraget ingår att undersöka möjligheten till samarbete med civilsamhället.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialförvaltningens avdelning för stadsövergripande sociala frågor. Ärendet har behandlats i förvaltningsgrupp den 9 december 2020. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 10 december 2020.

Ärendet

I Stockholms stads budget för 2020 finns följande uppdrag:
”Socialnämnden ska, i syfte att förebygga återfall efter en placering på skyddat boende, arbeta fram en modell för att långsiktigt stärka personer som har blivit utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck och har blivit tvungna att bryta med sin familj. I uppdraget ingår att undersöka möjligheten till samarbete med civilsamhället”.

Som en del i arbetet med det långsiktiga stärkta stödet har en rapport tagits fram. Rapporten *Långsiktigt stöd till personer som har blivit utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck* bygger på intervjuer med personal på utförarverksamheter i Stockholms stad, Origo

Resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck och socialsekreterare från några av stadens relationsvårdsteam (RVT). Förutom dessa intervjuer har även personal inom ett antal civilsamhällesorganisationer som erbjuder skyddat boende för målgruppen intervjuats samt fyra kvinnor i åldern 20-30 år med egen erfarenhet av hedersrelaterat våld och förtryck.

Under samtliga intervjuer, både med kvinnorna med egen erfarenhet av hedersrelaterat våld och förtryck, civilsamhället och professionella, framträder tre centrala stödbehov: bostad, sysselsättning samt socialt stöd för att bryta isolering.

Hur personens boendesituation ser ut är en viktig faktor för om hen klarar att börja bygga upp en ny tillvaro eller efter en tid väljer att återvända till sin familj. Ett tryggt boende är en grundförutsättning för att kunna börja bygga upp en ny tillvaro, bearbeta det man har varit utsatt för och motstå den längtan och tryck som ofta finns från de närstående att återvända till familjen. Det skiljer sig idag åt mellan stadsdelsförvaltningar hur de har organiserat möjligheterna att bevilja olika typer av mellanboenden och hur tillgången på sådana resurser ser ut. Vissa stadsdelsförvaltningar har så kallade jourlägenheter som kan användas i dessa ärenden, men inte alla. I vissa stadsdelsförvaltningar kan RVT bevilja genomgångsbostad hos SHIS medan det beviljas av ekonomiskt bistånd hos andra. Det är viktigt att staden fortsätter arbeta mot att de verksamheter som finns i staden är tillgängliga för de som behöver dem och att tillgången inte bromsas på grund av interna strukturer.

Vidare talar både socialsekreterare och civilsamhällets representanter om betydelsen av att ha ett stöd inledningsvis när personen ska bo i en egen lägenhet. Att ha någon att kunna rådfråga i vardagliga situationer, det vill säga någon form av boendestöd eller boendelots. Tillgodoses detta behov brukar rörelsen gå i rätt riktning enligt de intervjuade.

Det andra viktiga stödbehovet som de intervjuade framhåller är att få sysselsättning för att minimera riskerna för återvändande. I vissa fall kan RVT ge insats i form av boendestödjare med uppdrag att stötta kring att ordna exempelvis studier/arbete, aktivitetsersättning etc. från Försäkringskassan. Vem eller vilka som stöttar personerna till att hitta någon form av sysselsättning för att minimera riskerna för återvändande behöver bli tydligt. En vanlig uppfattning inom RVT, utifrån de intervjuer som gjorts i uppdraget, verkar vara att frågor som rör sysselsättning främst ligger på ekonomiskt bistånd inom socialtjänsten. Här är viktigt med helhetssyn och samverkan

med andra aktörer än socialtjänsten, exempelvis Jobbtorg, Arbetsförmedlingen och Samordningsförbundet Stockholms stad¹.

Den tredje delen är socialt stöd i form av exempelvis en kontaktperson, för att bryta isoleringen och ensamheten för de som inte har så lätt att hitta nya nätverk och sammanhang. Många utsatta har svårt att skapa goda relationer eftersom de inte fått öva på det under uppväxten och de har oftast brutit med hela eller stora delar av sitt kontaktnät. Under tiden på det skyddade boendet har boendet varit en trygghet och ett kontaktnät.

Vid intervjuerna har det framkommit att behovet av stöd är långsiktigt. Detta stämmer också överens med vad som framkom i kartläggningen av förekomst och karakteristik av hedersrelaterat våld och förtryck som Stockholms stad genomförde tillsammans med Göteborgs stad och Malmö stad och som publicerades 2018.² Dock förefaller det inte vara tydligt för socialsekreterarna som intervjuats var gränserna går för socialtjänstens och RVT:s ansvar när det handlar om långsiktigt stöd till utsatta vuxna.

Jämställdhetsanalys

Enligt Stockholms stads Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022 är ett fokusområde att mäns våld mot kvinnor ska upphöra, bland annat genom att stadens medarbetare i verksamheter vars målgrupp bland annat är våldsutsatta vuxna har kompetens om hedersrelaterat våld och förtryck och dess konsekvenser.

Hedersrelaterat våld och förtryck drabbar såväl flickor och kvinnor som pojkar och män och både kvinnor och män kan vara förövare. Även om det framförallt är flickor och unga kvinnor som utsätts är det av stor vikt att uppmärksamma att också pojkar och unga män drabbas. I den kartläggning som Stockholms stad genomförde under 2017-2018³ framträder flickors och unga kvinnors utsatthet tydligast, förmodligen av två skäl. För det första utgör flickor och unga kvinnor den till antalet största gruppen av våldsutsatta inom det patriarkala hederssystemet. För det andra är det den grupp vars våldsutsatthet identifieras och uppmärksammas av det omgivande

---

¹ Samordningsförbund är en kommunal samordningsorganisation inom Sverige som finansierar samordnade rehabiliteringsinsatser från samhällets sida. Syftet är att förhindra eller förkorta sjukskrivningar och arbetslöshet, bland annat genom tidigt stöd och förebyggande insatser.

² í Baianstovu, Rúna m fl. (2018) *Det hedersrelaterade våldets och förtryckets uttryck och samhällets utmaningar. En kartläggning i Göteborg, Malmö och Stockholm 2017–2018.*

³ ibid

samhället i störst utsträckning vilket bidrar till att de kommer i kontakt med de offentliga och civilsamhälleliga aktörerna oftare än andra våldsutsatta.

Flickor och pojkar, kvinnor och män ska ha rätt att välja utbildning, partner och klädsel. Med ett utvecklat arbete som bland annat består av kunskapshöjande åtgärder, möjligheter att erbjuda långsiktigt stöd till utsatta, ökad upptäckt av utsatta och effektiva metoder för stöd och behandling skulle det kunna leda till ett mer jämställt samhälle.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen kan konstatera att handläggningen av ärenden och processen för att utreda, besluta och genomföra stödinsatser är tydligt angiven i lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd. Behovsbedömningen ska vara individuell och anpassad efter den aktuella situationen. Samtidigt visar tidigare erfarenheter och den aktuella rapporten att det trots kraven på individuella insatser finns brister i det långsiktiga stödet.

Rapporten *Långsiktigt stöd till personer som har blivit utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck* visar att samtliga intervjuade framhåller tre områden där stora stödbehov ofta finns hos personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck som har bott på skyddat boende: boende, arbete eller studier samt socialt stöd för att bryta social isolering. Stödet behöver också vara långsiktigt. Resultatet stämmer väl överens med andra studier inom området.

Grunden till ett långsiktigt stöd är att socialtjänsten från början har det långsiktiga perspektivet i ärendet och inte enbart ser till det akuta skyddsbehovet som tillgodoses med skyddat boende. Exempelvis bör man överväga längre beslutsperioder vid såväl boendeinsatser som andra stödinsatser. Detta för att ge den enskilde trygghet i att hen har någonstans att bo, vilket är en förutsättning för att kunna fokusera på att bearbeta det man upplevt och etablera andra delar av livet, exempelvis arbete eller studier. Socialtjänsten bör också från början räkna med att stödet från socialtjänsten ofta kan behöva omfatta fler delar än boende.

Förvaltningen anser att det är av stor vikt att staden fortsätter arbeta med pågående och nya budgetuppdrag inom området för att säkerställa likställighet och öka kvaliteten i arbetet. Budgetuppdrag och dess ansvar stäms regelbundet av med biträdande enhetschefer

på nätverksmöten samt att frågor vid behov lyfts med avdelningschefer. Budgetuppdrag för 2021 är:

- tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla sociala stödinsatser för att långsiktigt stärka personer som har blivit utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, gärna i samverkan med civilsamhället. De som har blivit tvungna att bryta med sin familj ska få stöd och hjälp att skaffa sig ett nytt nätverk och ett nytt liv efter placering på skyddat boende
- utveckla och stärka samarbetet med civilsamhällets organisationer som bedriver kompletterande verksamhet till stadens socialtjänst för att öka utbudet av stödinsatser och för att nå grupper som socialtjänsten har svårt att nå på egen hand, däribland personer utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, personer i hemlöshet samt personer med funktionsnedsättning
- tillsammans med SHIS Bostäder och stadsdelsnämnderna utveckla arbetet med att kunna tillgodose behovet av genomgångsbostäder för målgruppen våldsutsatta som tvingas flytta

Inom staden finns också förslag till ett nytt program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck mm, som utgör ytterligare underlag för samlade långsiktiga insatser.

I det fortsatta arbetet är det viktigt att det blir tydligt för socialtjänstens olika verksamheter vilket ansvar och vilka möjligheter man har att ge praktiskt stöd. Förvaltningen konstaterar att det idag framstår som oklart vem som ska stötta exempelvis med enklare praktiska frågor som att betala räkningar och ställa sig i bostadskön liksom i att hitta ett arbete eller studier. Det är även av vikt att beakta individernas förutsättningar att nå egen försörjning, där stadsdelsnämnderna har ett budgetuppdrag att tillsammans med arbetsmarknadsnämnden fortsätta att utveckla samverkan.

Mot bakgrund av ovanstående anser förvaltningen det som angeläget att fortsätta utveckla och ytterligare konkretisera stödet, exempelvis boendestöd, till denna målgrupp. Förvaltningen avser att fortsätta utvecklingen av det långsiktiga stödet i samverkan med stadsdelsförvaltningarna och andra relevanta förvaltningar i staden samt civilsamhällesaktörer och övriga relevanta myndigheter, med slutredovisning senast till socialnämndens sammanträde i april 2021.

Socialförvaltningen överlämnar rapporten till socialnämnden för kännedom och godkännande, och föreslår att det fortsatta arbetet utgår från inriktningen i tjänsteutlåtandet.

Bilaga

Rapport – Långsiktigt stöd till personer som har blivit utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.